

Birher Nándor – Bertalan Péter: *Hálózatokban*¹

A XXI. századba érkezve egyre világosabbá vált, hogy a társadalmi folyamatok megértéséhez, sőt, akár előre jelezhetőségéhez új megközelítésre van szükség, a hálózatokban való gondolkodásra. A hálózatelmélet új eszköz az emberiség kezében, melyet megfelelően használva választ kaphatunk létünk és biztonságunk szempontjából releváns kérdéseinkre, legyen szó akár a rákkutatásról, vagy az Ukrajnában és a Közel-Keleten zajló eseményekről.

„Egyre gyorsabban kell futnunk ahhoz, hogy egy helyben maradhassunk”- írja Thomas L. Friedman És mégis lapos a Föld című munkájában. A hálózatelmélet nemcsak az egy helyben maradási lehetőséget teszi lehetővé, hanem a jövőt is könnyebben megjósolhatóvá, világosabbá teszi, de természetesen nem beszélhetünk róla úgy, mint egy időjárás-jelentésről. Napjainkban gyakran emlegetik, hogy minden mindennel összefügg. Ez egyre inkább értelmet nyer.

Birher Nándor és Bertalan Péter 2014-ben megjelent *Hálózatokban* című könyvében helyet kap a hálózati jogelmélet, széleskörű jogelméleti, jogfilozófiai háttérrel bemutatva. „A hálózati gondolkodás feladata, hogy feltárja azokat a kulcsszereplőket a társadalomban, akik segítségével kialakulnak azok a mintázatok, amelyek – az egyébként már formalizált jog által – jogrendként kimondásra kerülnek és joggyakorlatként megvalósulnak.”² Az írás első fejezeteiben az olvasó betekintést nyerhet a legfontosabb jogelméleti és jogfilozófiai elméletekbe, melyek napjaink jogrendszerének és társadalmi hálózatainak kialakulását meghatározzák, részletesen bemutatásra kerülnek azok a folyamatok, melyek elvezették a szerzőket a hálózati jogelmélet fogalmához.

A kötetben újszerű módszerekkel vizsgálják a romákkal, cigányokkal kapcsolatos oktatási, foglalkoztatási kérdések megoldási lehetőségeit. A normák kulcsszavainak kapcsolati hálójának feltérképezése mélyebb elemzést tesz lehetővé. Bemutatásra kerül a kvantitatív szövegelemzés, mint előrejelzési lehetőség a jogalkotás és jogalkalmazás folyamatában előforduló kulcsszavak használatával.

A hálózatok dinamikus fejlődése, alkalmazkodó képessége figyelemre méltó, különösen igaz ez a katolikus egyház szervezetére. „Ennek az intézménynek látszólagos stabilitása és rugalmas alkalmazkodása struktúrája kettősségéből fakad: egyrészt a sokcentrumú, hierarchikus szerkezet, másrészt a vertikális szerkezeti felépítés teszi plasztikussá úgy működését, hogy a történelem viharait és a társadalom változásait mindig ki

1 Birher Nándor – Bertalan Péter: *Hálózatokban*. Oktker-Nodus Kiadó, Veszprém, 2014. 221 p.

2 Birher – Bertalan, i.m. 72. p.

*tudta állni.*³ A katolikus egyház és az állambiztonsági szervek küzdelmének lehetünk tanúi a Hálózatok harca című fejezetben, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából származó primer források felhasználásával, valamint a kevesek által ismert Provida Mater kezdetű apostoli konstitúció Magyarországi utóéletének bemutatásával.

A történelmi hálózatok peremén című tanulmányban a cigányság társadalompolitikai fontossága kerül előtérbe. A társadalmi hálózatok peremén címet viselő fejezet a társadalom kisebb közösségein belül a roma etnikum integrálódási mechanizmusait meghatározó hálózatok vizsgálatáról szól, objektíven, tudományos szempontból megközelítve a Magyarországon gyakran indulatoktól és félreértelmezésektől sem mentes kérdéskört.

A könyv nemcsak azoknak nyújt intellektuális, gondolatébresztő utazást a hálózatok világába, akik jól ismerik Hakan Hakansson, Nicholas A. Christakis, James H. Fowler, vagy Barabási Albert-László munkásságát, hanem azoknak is, akik meg szeretnék ismerni a társadalmi folyamatok, társadalmi hálózatok komplex kapcsolatrendszerét, azokat az összefüggéseket, melyek mindennapjainkat meghatározzák, körülvesznek minket.

*„A kor folyam, mely visz vagy elmerít,
úszója, nem vezére az egyén”*

Madách Imre gondolatai tükröződnek a hálózati ember, a homo diktiosz megszületésében. Kapcsolati hálókba való beágyazottságunk az üzleti, politikai és magánéletben is meghatározzák döntéseinket. Az egyének a társadalom kapcsolati hálóiba, az államok, transz- és multinacionális vállalatok, nemzetközi szervezetek a nemzetközi rendszerbe vannak beágyazva. A XXI. század embere egy olyan pókhoz hasonlítható, ami a saját hálójába gabalyodott bele.

Birher Nándor és Bertalan Péter a jelenlegi társadalmi problémák gyökereit a hálózatelmélet segítségével megkeresve, annak összefüggésrendszerében vizsgálva találnak megoldást. A romák helyzetét tekintve a jogalkotás folyamataiban és a szorosabb együttműködést sürgetve az állam intézményrendszere és a cigányság érdekérvényesítő civil szervezetei között, a cigányság pártoktól mentes parlamenti képviselőjében látják.

„Az ember normaalkotó képessége nem a ráció terméke, nem is valamiféle megfoghatatlan természeté, hanem egyszerűen evolúciós szükségszerűség, amely biztosítja, hogy együtt könnyebben boldoguljunk. Egyedül az élet legitímálhatja a szabályokat. Ahhoz, hogy 6-7 milliárd ember élni tudjon egy időben a bolygónkon igazán kifinomult hálózati koordinációra van szükség. Új evolúciós helyzet állt elő. A szellem pedig ebben az új helyzetben a túlélés érdekében új eszközöket adott kezünkbe. Ide tartoznak a hálózat-elméletek és az azokhoz kapcsolódó technológiák. Ha képesek vagyunk ezeket jól használni, sokan – azaz: egyre kreatívabban, egyre erősebben, boldogabban élni. Ha nem, akkor elkerülhetetlenül feléljük a jövőnket.”⁴

Az összefogás és együttműködés nemcsak a társadalmi problémák, de a nemzetközi konfliktusok kezeléséhez is elengedhetetlen. A médiában, a sajtóban napvilágot látó hírek tévútra csalhatnak, ha nem érzékeljük az események mögötti folyamatok, hálózatok valóságát. Ajánlom a Hálózatokban című könyvet mindazoknak, akik szeretnék megismerkedni a társadalmi hálózatok világával, és azoknak is, akik a kutató szemüvegén keresztül tekintenek rá, hisz a műben elvégzett kutatások elgondolkodtatóak.

3 Uo. 143. p.

4 Uo. 53.p.

A könyvet két különböző tudományterületen dolgozó kutató állította össze logikus, világos gondolatmenet alapján. Az értelmezést számos ponton szemléletes hasonlatok és ábrák segítik, közelebb engedve az olvasót a lényeg megragadásához. Érdeklődéssel forgathatják a szakma képviselői és a téma iránt érdeklődők egyaránt a közel sem könnyű, ám annál tartalmasabb és hasznosabb olvasmányt.

Nagy András